

Verksamhetsplan 2011

Länssamarbetsgruppen för
ANDT-prevention
i Stockholms län

ANDT = alkohol, narkotika,
dopning och tobak

Innehållsförteckning

FÖRORD	3
INLEDNING	4
Den nationella strategin.....	4
Ett startskott för det gemensamma ANDT-arbetet i Stockholms län	4
Rollfördelning	5
Läget i länet.....	6
VERKSAMHETSPLAN FÖR LÄNSSAMARBETSGRUPPEN ANDT 2011	8
Övergripande insatser	9
Spridning av nationell ANDT-strategi och stöd för utformning av lokalt arbete	9
Omvärldsbevakning	10
Granskning av lokala samverkansformer	11
Forum för erfarenhetsutbyte.....	11
Målområde 1: Tillgång till narkotika, dopning, alkohol och tobak ska minska	11
Utveckling och spridning av metoder för tillgänglighetsbegränsning av alkohol och tobak.....	11
En effektiv brottsbekämpning av illegal handel och försäljning via digitala medier	12
Målområde 3: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska	13
Metodutveckling och kommunikationsinsatser riktade till ungdomar och unga vuxna	13
Målområde 4: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopning eller tobak ska successivt minska	15
Insatser för tidig upptäckt av ungdomar och unga vuxna som befinner sig i riskzon.....	15
Målområde 6: Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak ska minska	16
Uppföljning av implementering samt spridning av Kronobergsmodellen.....	16
UTVECKLINGSARBETE EFTER 2011	17
Bilaga 1: Målområden för den nationella ANDT-strategin.....	198
Bilaga 2: Arbetsgruppen för ANDT i Stockholms län	19
Bilaga 3: Aktivitetsplan 2011	20

Förord

Stockholms län är en utvecklingsregion för välfärd och tillväxt. De olika kompetenser och resurser vi myndigheter besitter ska användas på bästa sätt för att ge invånarna i vårt län förutsättningar att själva skapa sig ett bra liv och en ljus framtid.

Länsstyrelsen i Stockholms län, Polismyndigheten i Stockholms län, Stockholms läns landsting och Tullverket vill med ett gemensamt startskott visa hur myndigheterna avser att samarbeta under det närmaste året för att minska risken för att bidra till ett samhälle fritt från narkotika, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk. En gemensam handlingsplan kommer att tas fram för åren 2012-2015.

Det råder ingen tvekan om att kostnaderna för medicinska och sociala skador till följd av bruk och missbruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) är stora och att detta gäller både för dem som använder dessa droger, för personer i deras närhet och för samhället. Den lagstiftning vi har och delar av den nationella ANDT-strategin finns för att skydda barn under 18 år från alkohol och tobak men också för att förhindra illegal handel med ANDT-preparat.

Förutom lagar och regler har vi idag tillgång till mycket forskningsresultat och beprövad erfarenhet som visar hur vi effektivt kan arbeta förebyggande. Dessa kunskaper ligger till grund för denna gemensamma verksamhetsplan.

Länsöverdirektör Katarina Kämpe, Länsstyrelsen i Stockholms län

Datum

Länspolismästare Carin Götblad, Polismyndigheten i Stockholms län

Datum

Sjukvårdslandstingsråd Birgitta Rydberg, Stockholms läns landsting

Datum

Kompetenscenterchef Lars Kristoffersson, Tullverkets brottsbekämpning

Datum

Inledning

Den nationella strategin

I december 2010 lämnade överlämnade regeringen proposition 2010/11:47, ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken” till riksdagen. Propositionen pekar ut riktningen för ANDT-politiken under åren 2011–2015 och antogs av riksdagen i mars 2011.

Det övergripande målet är: "ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk".

Följande sju långsiktiga mål har stakats ut för arbetet:

1. Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska
2. Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak
3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska
4. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk, eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska
5. Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet
6. Antalet döda eller skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska
7. En folkhälsobaserad och restriktiv syn på ANDT inom EU och internationellt

I bilaga 1 presenteras en översikt av målområdena.

Ett startskott för det gemensamma ANDT-arbetet i

Stockholms län

Behovet av att samordna befintliga resurser och att ta tillvara den samlade kompetens som olika aktörer i regionen besitter är bakgrunden till att en konkret plan för gemensamma insatser på ANDT-området i Stockholms län har tagits fram.

I Stockholms län finns en länsamarbetsgrupp för ANDT-prevention med representanter från Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Stockholms läns landsting, Stockholms stad och Tullverket. Det övergripande syftet med samarbetet är att tillsammans bidra till ett effektivt ANDT-förebyggande arbete i länet. Gruppen, som sammankallas av Länsstyrelsen, har träffats i sin befintliga form sedan årsskiftet 2009/2010.

Ambitionen är att fortsätta involvera myndigheter och andra aktörer med regionalt ansvar för utvecklingen i länet vilket gör att fler aktörer än de som nu deltar kan bli aktuella.

Länsamarbetsgruppens nuvarande sammansättning presenteras i bilaga 2.

Processen med att arbeta fram en plan för gemensamma insatser inleddes inom länsamarbetsgruppen för ANDT-prevention i Stockholms län med en gemensam probleminventering där angelägna områden identifierades och kopplades till tänkbara insatser. Listan över angelägna problemområden blev lång och därför gjordes en prioritering över områden och insatser. Stort fokus lades på tillgänglighetsbegränsande insatser, samverkan mellan kommun och polis och spridning av metoder som har stöd i forskning och beprövad erfarenhet.

Prioriterade områden och insatser enligt inventering hösten 2010

Alkohol: Implementering av metoden Ansvarsfull alkoholserving
Implementering av Kronobergsmodellen
Idrott och alkohol (servering vid evenemang etc.)

Narkotika: Kompetenshöjning om cannabis för relevanta grupper
Konkretisering av behov av metodutveckling
Mer kunskapsinhämtning av brukargrupper för att kunna målgruppsanpassa insatser och budskap

Dopning: Dopningsproblematiken bedömdes som viktig men begränsad, varför området inte särskilt prioriterats under 2011

Tobak: Rökfria miljöer (t ex skolgårdar)
Utbildning av tillsynspersonal
Effektiviserat tillsynsarbete

Rollfördelning

Länsstyrelsen: Regional samordning och samverkan, stöd till kommunernas arbete, länk mellan lokal, regional och nationell nivå, tillsyn över kommunernas tillsyn av alkohol- och tobakslagen

Polisen: Minska alkoholrelaterat våld, bekämpa narkotika samt illegal handel med alkohol, tobak och dopningspreparat, tillsyn över alkohol- och tobakslagen

Stockholms läns landsting: Epidemiologisk bevakning, metodutveckling, forskningskompetens, stöd till lokalt och regionalt preventionsarbete, riskbruksarbete samt adekvat stöd, vård och behandling

Tullverket: Bekämpa illegal införsel av alkohol, narkotika, dopningspreparat och tobak

Läget i länet

Vuxnas användning av alkohol, narkotika, dopning och tobak

Det finns flera undersökningar i länet och landet som genom intervjuer och enkäter mäter vuxnas användning av alkohol, narkotika, dopning och tobak (läs mer på sidan 10). Genom Monitorundersökningen får vi svar på frågor som rör alkoholkonsumtion och införskaffande av alkohol och genom de båda folkhälsoenkäter som genomförs regionalt och nationellt, får vi svar på frågor om såväl tobaks- och alkohol- som narkotikaanvändning.

Den totala alkoholkonsumtionen¹ i hela landet ökade kraftigt under åren 1996-2004 för att därefter minska. Alkoholkonsumtionen är högre bland vuxna i Stockholms län än i landet som helhet och 2009 konsumerades i genomsnitt 10,0 liter ren alkohol per person 15 år och äldre i länet, att jämföra med 9,3 liter i riket som helhet². Knappt en femtedel av de vuxna (20-65 år) i länet har riskabla alkoholvanor, vilket är en minskning sedan slutet av nittiotalet³.

Erfarenhet av narkotika är vanligare i Stockholms län än i landet som helhet⁴. Bland män uppgav 16 procent av 18-24-åringarna och 10 procent av 25-34-åringarna att de använt hasch eller marijuana det senaste året och bland kvinnor rapporterades detsamma av 8 respektive 5 procent³.

Användning av dopningpreparat är inget stort problem på befolkningsnivå (mindre än en procent av männen har någonsin använt dopningspreparat⁵), men i vissa grupper är förekomsten högre. Exempelvis finns studier som pekar på att ca 4 procent av männen som styrketränar på gym någon gång använt dopningsmedel⁶.

Tobaksvanorna i länets befolkning ligger på ungefär samma nivåer som i hela landet med undantag för snusning bland män och rökning bland gravida som är mindre vanligt i länet än i hela landet⁴. Totalt uppgav 13 av både vuxna män och kvinnor i Stockholms län att de röker dagligen medan 17 procent av männen och 3 procent av kvinnorna snusar dagligen. Både rökningen och snusningen har minskat något de senaste åren⁷.

---

¹ Summan av den registrerade och den oregistrerade alkoholkonsumtionen

² Ramstedt M, m fl. På tal om alkohol 2010. En statistisk årsrapport från Monitor-projektet. Stockholm: SoRAD, 2010 (Forskningsrapport nr 60)

³ Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 1998-2010

⁴ Nationella folkhälsoenkäten. Hälsa på lika villkor. www.fhi.se/Statistik-uppfoljning/Nationella-folkhalsoenkaten/

⁵ CAN, Drogutvecklingen i Sverige 2010, www.can.se

⁶ Leifman, H och Rehnman C, Kartläggning av dopningsförekomst bland gymtränande i Stockholms län: STAD, 2008 (Rapport 35)

⁷ Stockholms läns landstings folkhälsoenkäter 2006 och 2010.

Ungas användning av alkohol, narkotika, dopning och tobak

Stockholmsenkäten genomförs vartannat år bland elever i grundskolans årskurs nio och gymnasiets årskurs två och omfattar bland annat en rad frågor om alkohol- och drogvänor⁸. År 2010 deltog 18 av de 26 kommunerna i länet och totalt ca 26 000 elever besvarade enkäten. Centralförbundet för alkohol- och narkotika upplysning, CAN, genomför årligen enkätundersökningar med elever i motsvarande årskurser i hela landet⁹.

Andelen ungdomar som dricker alkohol har minskat de senaste åren både i landet och i länet och 2010 uppgav ungefär fyra av tio niondeklassare att de inte dricker alkohol. Två av tio storkonsumerar alkohol (motsvarande en flaska vin vid ett och samma tillfälle) minst en gång i månaden. När det gäller eleverna i gymnasiets år två är det en av tio som inte dricker och nästan hälften storkonsumerar varje månad. Vanligast är att ungdomarna fått tag i alkohol från kamrater eller kamraters syskon.

Narkotikaanvändningen är högre bland unga i Stockholms län i riket som helhet. I årskurs nio uppgav ungefär var tionde elev att de någon gång använt narkotika. Fler pojkar än flickor har använt narkotika och vanligast är att ha använt cannabis (hasch eller marijuana). I gymnasiet har betydligt fler erfarenhet av narkotika – var fjärde pojke och var femte flicka har någon gång använt narkotika i länet. Högst är användningen i Stockholms innerstad. Tillgängligheten till narkotika är hög och mer än hälften av gymnasieungdomarna har haft möjlighet att testa.

Användningen av dopingpreparat är förhållandevis liten. Enligt CAN:s riksomfattande undersökning 2010 har högst någon procent av flickorna och en till två procent av pojkarna någon gång använt dopingpreparat.

I Stockholms län använder mer än var femte niondeklassare tobak dagligen eller ibland. Flickorna röker i högre utsträckning än pojkarna, som i sin tur snusar mer. I gymnasiet använder nästan fyra av tio tobak regelbundet. Något färre Stockholmsungdomar än ungdomar i riket som helhet röker eller snusar dagligen eller ibland, men spridningen mellan länets kommuner är stor.

Ungefär hälften av de tobaksbrukande ungdomarna köper sin tobak själva innan de fyllt 18 år trots att det enligt lag är förbjudet att sälja tobak till minderåriga. Detta är dock en minskning mot tidigare år då merparten av ungdomarna köpt sin egen tobak före 18 års ålder.

---

⁸ Stockholmsenkäten, Länsstyrelsen i Stockholms län, www.lansstyrelsen.se/stockholm/stockholmsenkaten

⁹ CAN, Skolelevers drogvänor, www.can.se

Verksamhetsplan för länssamarbetsgruppen ANDT 2011

För att en gemensam planering för regionala aktörer ska vara genomförbar och relevant krävs konkreta åtaganden. Därför är de insatser som beskrivs i planen relativt avgränsade i omfattning och tid.

De insatser som presenteras här gör inte anspråk på att omfatta hela det samlade ANDT-förebyggande arbetet i länet. I stället visar planen på ett antal utvecklingsområden där flera av länssamarbetsgruppens representerade organisationer avser att genomföra gemensamma eller samordnade insatser.

Ambitionen är att under 2011 formalisera och hitta fungerande former för samarbetet mellan de myndigheter som finns representerade i länssamarbetsgruppen för ANDT-prevention i Stockholms län för att sedan dra lärdomar inför en mer långsiktig gemensam planering. Planerade insatser ska så långt det är möjligt genomföras inom ramen för respektive organisations ordinarie uppdrag.

Den nationella ANDT-strategin utgör underlag för länets prioriteringar av insatser under 2011 och kommer att styra en fortsatt utveckling av handlingsplaner för länet fram till och med 2015.

Inledningsvis presenteras ett antal övergripande insatser. Därefter presenteras insatserna enligt samma struktur som den nationella strategins målområden 1–7 (bilaga 3). Vissa insatser har koppling till flera av målområdena men redovisas bara under ett. Några målområden behandlas inte alls inom ramen för denna planering men kan komma att inkluderas i arbetet med kommande års planer.

Planerade insatser ska genomföras under förutsättning att sökta medel från Statens folkhälsoinstitut beviljas och att nuvarande organisatoriska strukturer kvarstår.

Övergripande insatser

Spridning av nationell ANDT-strategi och stöd för utformning av lokalt arbete

Den nationella strategi som tagits fram av regeringen för ANDT-politiken för åren 2011–2015 ska spridas till länets regionala och kommunala aktörer. Ett antal kommuners ledande politiker och tjänstemän kommer att få möjlighet att ta del av särskilda informationsinsatser.

Regional spridningskonferens

Förmiddagen den 27 maj 2011 ska en regional konferens anordnas där den nationella ANDT-strategin presenteras och där rollerna för länets olika aktörer i ANDT-arbetet klargörs och en sammanfattning av handlingsplanen för länet presenteras. Representanter för kommuner, landsting, idéburna organisationer och olika myndigheter kommer att bjudas in.

Under eftermiddagen anordnas en nätverksträff för kommunala preventionssamordnare, brottsförebyggande samordnare och tillsynshandläggare. Syftet är att starta en process kring den nationella strategins betydelse för det lokala arbetet och att initiera gemensamma utvecklingsprojekt i Stockholms län.

Kort preventionsutbildning till kommunledningar

Ledande politiker och chefer i länets kommuner kommer att erbjudas en kortare preventionsutbildning i respektive kommun. Utbildningsträffen kommer att innehålla två delar. Dels generell information om bland annat den nationella ANDT-strategin och förutsättningar för ett framgångsrikt lokalt arbete och dels en del som anpassas efter lokala behov i den besökta kommunen. Målsättningen är att minst femton kommuners beslutsfattare fått del av utbildningen.

Uppföljning av lokal spridning av ANDT-strategin

Målet är att den nationella strategin ska lyftas till politisk nivå i samtliga kommuner i länet. Uppföljning ska ske genom att mäta deltagandet i den regionala lanseringskonferensen, deltagandet i kort preventionsutbildning och genom uppföljningsenkät på webben till länets preventionssamordnare. En uppföljning av vilka insatser som genomförts och vilka resultat som uppnåtts 6 och 12 månader efter utbildningen kommer att göras i de kommuner som deltar i den korta preventionsutbildningen.

Omvärldsbevakning

För att kunna göra korrekta bedömningar om hur den faktiska utvecklingen ser ut krävs en bra omvärldsbevakning. Genom bearbetning, sammanställning och analys av olika undersökningar ska vi se till att följa utvecklingen samt att föra ut resultat på ett tydligt och pedagogiskt sätt. Syftet är att underlätta planering och prioritering av lokala och regionala insatser. Målgrupper är beslutsfattare och tjänstemän i relevanta organisationer men även media och allmänheten.

Folkhälsoenkäten i Stockholms län

Landstingets folkhälsoenkät genomförs vart fjärde år sedan 1998 och senast 2010. I enkäten deltar 18–84-åringar¹⁰ som är bosatta i länet. Utvecklingen över tid av riskkonsumtion i olika befolkningsgrupper sedan 1998 kommer att redovisas i *Folkhälsorapport 2011* som kommer att presenteras den 7 december 2011.

Andelen med hög alkoholkonsumtion i olika grupper och kommuner/stadsdelar redovisas på webbplatsen *Hur mår Stockholm*¹¹. Landstinget rapporterar dessutom årligen om utvecklingen av den alkohol- och narkotikarelaterade vårdkonsumtionen och dödligheten i länet.

Ungas drogvanor: Stockholmsenkäten och CAN

Stockholmsenkäten genomförs vartannat år bland elever i grundskolans årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2 och omfattar bland annat en rad frågor om alkohol- och drogvanor. År 2010 deltog 18 av länets 26 kommunerna och flera av de återstående kommunerna genomförde andra enkätundersökningar med liknande frågor. Ett urval av resultaten redovisas på Länsstyrelsens¹² och Stockholms stads¹³ webbplatser, i det första fallet per kommun och i det andra per stadsdel.

Utvecklingen av nyckeltal som är jämförbara över tid kan studeras med hjälp av Stockholmsenkätens urvalsverktyg¹⁴. I verktyget kan användaren själv välja bland nyckeltal, kommuner, kön och årskurser. Verktyget ger också möjlighet att skapa illustrativa diagram. Några av nyckeltalen kan också följas på kartor¹⁵.

I rapporter från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) redovisas för Stockholms län vissa uppgifter om alkohol- och drogvanor bland elever i grundskolans årskurs 9 (sedan 2001) och gymnasiet årskurs 2 (sedan 2004)¹⁶.

Monitorundersökningen

SoRAD (Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning) vid Stockholms universitet genomför sedan 2001 telefonbaserade intervjuer av 16–80-åringar i hela landet. Sammanlagt 18 000 personer per år får frågor om bland annat anskaffning av alkohol och om alkoholvanor. Detta sker inom ramen för det så kallade Monitorprojektet¹⁷. Materialet går att använda för att studera utvecklingen i Stockholms län och för jämförelser med övriga landet.

---

¹⁰ 18-20-åringar ingår sedan 2002

¹¹ www.folkhalsoguiden.se/hurmarstockholm

¹² www.lansstyrelsen.se/stockholm/stockholmsenkaten

¹³ www.stockholm.se/forebygg

¹⁴ <http://folkhalsapakarta.se/dokument.html>

¹⁵ <http://folkhalsapakarta.se/stockholmsenkaten.html>

¹⁶ www.can.se

¹⁷ www.sorad.su.se/statistik

Granskning av lokala samverkansformer

Uppföljning av chefssamråd och samverkansavtal

I vart och ett av länets åtta polismästardistrikt finns chefssamråd där exempelvis beslutsfattare inom rättskedjan, socialtjänsten, skolan och hälso- och sjukvården regelbundet träffas för att utveckla det strategiska brottsförebyggande arbetet. Varje chefssamråd tar årligen fram samverkansavtal mellan medverkande partner för det drog- och brottspreventiva arbetet.

Under 2011 ska en uppföljning göras av hur chefssamråden fungerar och hur det lokala och regionala arbetet påverkas av de samverkansöverenskommelser som träffas där. En rapport som beskriver styrkor och svagheter samt identifierar utvecklingsområden uppmärksammade av verksamma på olika nivåer bland relevanta aktörer ska tas fram. En återkoppling av resultaten ska ske till de berörda organisationerna. Syftet med granskningen av de lokala samverkansformerna är att optimera arbetet genom att från olika håll belysa samspelet mellan lokala behov och förutsättningar och de beslut som tas i chefssamråden.

Forum för erfarenhetsutbyte

Nätverksträffar

Inom Stockholms län finns flera forum för erfarenhetsutbyte och nätverksträffar som anordnas regelbundet för kommunala preventionssamordnare, tobakshandläggare, alkoholhandläggare och kvalificerade brottsförebyggande poliser. Under 2011 planeras minst fyra nätverksträffar vardera för kommunala preventionssamordnare, tobakshandläggare och alkoholhandläggare.

Metodseminarier för verksamma i länet

Seminarier ska genomföras för att stödja införande och spridning av effektiva kunskaps- och erfarenhetsbaserade metoder i länet.

Under 2011 prioriteras erfarenhetsutbyte med kombinerad teori och praktik kring Ansvarsfull alkoholservering, tobakstillsyn, Kronobergsmodellen och eventuellt Maria Ungdom Motiverande Interventioner (MUMIN). MUMIN är ett samarbete mellan polis, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Tanken med dessa tillfällen till erfarenhetsutbyte är att goda exempel på arbetssätt ska presenteras och att deltagarna, som kommer från både kommuner och polis, därefter får genomföra metoden. Vid en uppföljande träff tas de nya erfarenheterna tillvara.

Målområde 1: Tillgång till narkotika, dopning, alkohol och tobak ska minska

Utveckling och spridning av metoder för tillgänglighetsbegränsning av alkohol och tobak

Utveckling och spridning av näringens egenkontroll (AAS)

I Stockholms län har merparten av kommunerna arbetat med metoden Ansvarsfull alkoholservering (AAS) under många år. Denna och andra metoder som inkluderar restaurangernas egentillsyn, samordnad tillsyn och utbildning i alkoholfrågor ska spridas ytterligare i länet.

I samtliga kommuner i länet ska alla näringsidkare med serveringstillstånd erbjudas minst ett utbildningstillfälle per år för sin personal. Uppföljning ska ske genom kommunmöten och Länsrapport.

Ansvarsfull tillståndsgivning (ATG)

Länsstyrelsen erbjuder vid efterfrågan tillsammans med STAD utbildning i Ansvarsfull tillståndsgivning för beslutande politiker i länets kommuner. Under 2011 ska ATG-utbildning genomföras i minst tio kommuner.

Metodutveckling gällande tobakstillsyn

Arbetet med näringens egenkontroll på alkoholområdet genom metoden Ansvarsfull alkoholservering har funnits under flera år i Stockholms län. Under 2011 avser länsstyrelsen att tillsammans med andra regionala aktörer arbeta med fortsatt utveckling av näringens egenkontroll på tobaksområdet.

Strukturer för överlämnande av information och samverkan mellan polis och kommun kring tobakstillsyn ska tydliggöras och utbildning av poliser i tobakslagen ska genomföras.

Ungas attityder, tillgänglighet och rökning på skolgårdar

Två kartläggningar på tobaksområdet ska göras under 2011. Den första är en ungdomsenkät om ungas tillgänglighet till tobak och attityder i tobaksfrågan på gymnasieskolor i elva kommuner samt i tre av Stockholms stads stadsdelar. Den andra är en undersökning som redovisar rökning på gymnasieskolors skolgårdar i hela länet enligt uppgifter från skolsköterskor. En tematillsyn kommer att genomföras av Länsstyrelsen på gymnasieskolgårdar i ett urval av länets kommuner.

Undersökningarna görs för att öka kunskaperna om ungas tobaksbruk och om vilka åtgärder som behöver utvecklas. Undersökningarnas resultat utgör också ett underlag för kommunikation i media med syfte att lyfta tobaksfrågan. Dessutom ska undersökningsresultaten användas som underlag för att utveckla och effektivisera arbetet med tobakstillsyn och insatserna mot illegal handel med tobak.

En effektiv brottsbekämpning av illegal handel och försäljning via digitala medier

Försäljning av olagliga tobaksprodukter är ett stort problem i Stockholmsregionen. Exempel på olagliga produkter är smuggelcigaretter, omärkt och inte skattad vattenpipstobak och rullpapper av tobak (Blunt Wraps). Sedan hösten 2009 finns en samverkansgrupp mot illegal tobak i länet med representanter från Tullverket, Skatteverket, Polisen, Stockholms stad och Länsstyrelsen. Målet är att endast lagliga tobaksprodukter ska finnas på marknaden och att dessa inte ska säljas till minderåriga.

Målområde 3: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska

Metodutveckling och kommunikationsinsatser riktade till ungdomar och unga vuxna

Den nationella ANDT-strategin lyfter såväl tillgänglighetsbegränsande som efterfrågedämpande åtgärder och kunskapshöjande insatser för att påverka attityder och normer och minska användningen av ANDT bland unga.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har ett uppdrag att arbeta med information till olika målgrupper. Det är fortfarande oklart om FHI kommer att initiera metodutveckling och rikta kommunikationsinsatser till unga vuxna med riskkonsumtion av alkohol och till unga vuxna i syfte att minska utköp av tobak och alkohol till minderåriga.

Ett annat frågetecken gäller metodutveckling och kommunikationsinsatser riktade till ungdomar och unga vuxna med syfte att minska cannabisanvändningen. Vi vet i nuläget inte vilka nationella initiativ som kommer att tas.

Kommunikationsinsatser i syfte att minska utköp av alkohol till minderåriga

Den största andelen alkohol som når minderåriga anskaffas via äldre kompisar eller kompisars syskon. Därför är det viktigt att anpassa insatserna därefter. Ett behov som lyfts i länsarbetsgruppen är målgruppsanalyser som underlag till kommunikationsinsatser, inte minst inom sociala medier. Länsstyrelsen i Stockholm har tillsammans med regionala aktörer och Länsstyrelserna i Västra Götaland och Skåne skickat in en ansökan till FHI om medel för en förstudie som ska genomföras under hösten 2011. Förstudiens syfte är att genomföra målgruppsanalyser och ta fram underlag för kommande metodutveckling där kommunikationsinsatser ses som en viktig del.

Den nationella kampanjen *Tänk Om* från 2010 som riktar sig till tonårsföräldrar kommer att fortgå i Stockholms län under våren 2011. Kampanjens budskap är att inte köpa ut alkohol och att prata med sina ungdomar och andra vuxna om alkohol. I samband med skolavslutningen kommer annonsering att ske i lokaltrafik och press och kommunala insatser kommer att samordnas. Under hösten/vintern 2011/2012 planeras också medieinsatser genom reklamfilm på länets biografier, antingen om tobak eller om minskad langning av alkohol från unga vuxna.

Metodutveckling cannabisprevention

Det finns ett stort behov av metodutveckling och fortsatt spridning av de metoder som kan påverka tillåtande attityder till, och användning av, cannabis bland unga.

Länssamarbetsgruppen ska under 2011 fortsätta diskussionerna om hur det narkotikaförebyggande arbetet kan utvecklas i länet.

Bland de idéer som diskuteras finns bland annat:

- Samordnade insatser som syftar till tidig upptäckt på lokal nivå lyfts i den nationella strategin. Metoder för att öka tidig upptäckt kan bestå i att öka kunskaper om tidiga tecken bland professionella i ungdomars närhet. Idag finns ingen aktör med ett uttalat ansvar och samlad kompetens för detta.
- Flera aktörer i länet har uppmärksammat allt mer tillåtande attityder bland unga till narkotika i allmänhet och cannabis i synnerhet som ett problem. Cannabisanvändningen ökar bland ungdomar i vissa grupper i länet, framför allt bland pojkar. På nationell nivå har FHI under 2010 haft ett uppdrag gällande informationsinsatser kring cannabis. Tillsammans med Skåne län har en informationsinsats riktad till gymnasieungdomar genomförts. Stockholms län ser fram emot att få ta del av de lärdomar som gjorts och av den metodutveckling som kan tänkas följa.
- En mer proaktiv kommunikation kopplad till de polisiära insatser som genomförs skulle kunna utvecklas med syfte att höja den upplevda upptäcktsrisken och öka riskmedvetandet bland unga. I förlängningen skulle kommunikationsinsatser också kunna fungera som ögonöppnare för föräldrar och andra vuxna.
- För att påverka attityder och kunskap bland unga är det viktigt att finnas i de forum där unga människor för samtal om sin vardag. Det finns behov av kompetenshöjande insatser kring hur man från olika myndigheter och organisationer kan agera i de sociala medierna för att nå och påverka unga.
- Ett fortsatt erfarenhetsutbyte kring de metoder som haft god effekt och bidragit till tidigare upptäckt eller upptäckt av nya grupper narkotikaanvändare (se Övergripande insatser, Forum för erfarenhetsutbyte).

Målområde 4: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopning eller tobak ska successivt minska

Insatser för tidig upptäckt av ungdomar och unga vuxna som befinner sig i riskzon

Tidig upptäckt och rådgivning inom primärvården

Stockholms läns landstings (SLL) *Riskbruksprojekt för utveckling av primärvårdens alkoholförebyggande arbete* är från och med 2011 helt finansierat av SLL efter att tidigare ha stöttats med nationella utvecklingsmedel från FHI. Det omfattar liksom tidigare flera delprojekt i verksamheter som arbetar med kompetens- och metodutveckling på vårdcentraler, mödra- och barnavårdscentraler samt ungdoms- och Sesammottagningar i länet.

Stora utbildningsinsatser har genomförts och fortsätter, bland annat i Motiverande samtal (MI), patientcentrering och alkoholfakta. Inför införandet av Socialstyrelsens kommande nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande insatser breddas från och med 2011 arbetet mot andra levnadsvanor, i första hand bruk av tobak och i vissa delprojekt andra droger.

Viktiga komplement till den rådgivning som kan ges av personal inom hälso- och sjukvården är den rådgivning per telefon som ges av Alkohollinjen och Sluta-Röka-Linjen.

Riskkonsumtion av alkohol bland unga vuxna inom högskolor och universitet

FHI har fram till och med 2010 haft ett nationellt uppdrag att stödja det alkoholförebyggande arbetet på högskolor och universitet. Hur det nationella uppdraget ser ut för 2011 är ännu oklart. I Stockholms stad finns sedan 2008 ett förebyggande arbete genom att ansvariga för alkoholserving på studentkårens fester utbildas i Ansvarsfull alkoholserving. Under 2011 har STAD initierat insatser för samma målgrupper på Karolinska Institutet i Solna och Södertörns högskola i Huddinge.

Försöksverksamhet med sociala insatsgrupper

På ett flertal platser i länet ska försöksverksamhet inledas med sociala insatsgrupper. Syftet är att unga som riskerar att rekryteras till, eller som vill hoppa av från, kriminella nätverk ska identifieras och ges stöd. Stödinsatserna ska tas fram genom individuella handlingsplaner. Socialtjänsten har huvudansvaret att på lokal nivå arbeta uthålligt med unga i riskzon och samverkan ska ske brett med kriminalvård, polis, missbrukarvård med flera.

Målområde 6: Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak ska minska

Uppföljning av implementering samt spridning av Kronobergsmodellen

Kronobergsmodellen är en metod för att minska våld bland unga i offentliga miljöer. Polisen i Stockholms län arbetar med Kronobergsmodellen sedan många år. Metoden bygger på att alkoholkonsumtion bland minderåriga i offentliga miljöer uppmärksammas, att alkoholen förverkas, att polisen försöker få kunskap om varifrån alkohol kommer och att föräldrar och socialtjänstens personal kontaktas.

Polismyndigheten har gjort en uppföljning av hur väl de lokala poliskontoren följer modellen. En kompletterande uppföljning av hur samarbetet ser ut och hur väl man har införlivat metoden i ordinarie arbete, både på kommunal och polisiär nivå, ska genomföras. Syftet är att optimera metoden genom att stärka samarbetet mellan huvudmännen.

En rapport som beskriver styrkor och svagheter samt identifierar utvecklingsområden uppmärksammade av verksamma på olika nivåer bland relevanta aktörer ska tas fram. Återkoppling av resultaten ska ske till berörda organisationer.

Fortsatt utveckling och spridning av arbetet inom SMADIT

Trafikverket driver tillsammans med polis, landsting, kommuner och andra ett arbete enligt metoden SMADIT (Samverkan mot alkohol och droger i trafiken), i Stockholms län. Metoden bygger på att personer som kör ratt- eller drograttfulla omgående ska erbjudas vård och stöd.

Under 2011 ska gällande samverkansplan (den så kallade Förvaltningsplanen) revideras och fler kommuners socialtjänster involveras i arbetet. Utbildningsinsatser i Motiverande samtal för poliser initierades under 2010 och kommer att fortsätta under 2011.

Utvecklingsarbete efter 2011

I denna myndighetsgemensamma verksamhetsplan har ett antal insatser och åtgärder som kommer att prioriteras inom ramen för länssamarbetsgruppen under 2011 valts ut.

Här lyfter vi några viktiga utvecklingsområden vi valt att fokusera på i kommande års handlingsplaner:

- ett ökat deltagande av föräldrar, idéburna organisationer och näringsliv i det förebyggande arbetet,
- minskat riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol bland studenter och unga vuxna med psykisk ohälsa,
- ökade förutsättningar för tandvården att arbeta med tobaksprevention,
- förbättrade förutsättningar att i ett tidigt skede kunna uppmärksamma och åtgärda ANDT-problem i arbetslivet,
- minska antalet dödade och skadade i trafiken på grund av alkohol och andra droger,
- ökad medvetenheten i hela befolkningen om ANDT-användningens effekter på hälsan.

Erfarenhetsutbyte inom och mellan organisationer

Ett system ska föreslås där samverkan kring erfarenhetsutbyten ska premieras. Systemet syftar till att underlätta erfarenhetsutbyten där flera aktörer tillsammans tar del av bra arbetsmetoder och sedan gemensamt finner sätt att testa dem.

Förslaget är att medel för resor och andra förutsättningar ska kunna sökas från en länsgemensam pott. Ansökningarna beviljas under förutsättning att den sökande delar med sig av de erhållna erfarenheterna.

Fortsatt metodspridning

Fler metoder och arbetssätt än de som nämns i denna plan används idag i delar av Stockholms län. Några exempel är Gym mot dopning och Krogar mot Knark, där det finns skäl att i kommande handlingsplaner återkomma till länssamarbetsgruppens roll som spridare och vidareförmedlare av erfarenheter.

Kommunikationsinsatser i syfte att nå unga människor

Det är viktigt att finnas i de forum där unga människor för samtal om sin vardag. Dagens ungdomar påverkas mycket av det som händer i de sociala medierna varför myndigheter och organisationer inom ANDT-området bör finnas där, enskilt eller i samverkan. Insatser bör därför göras för att höja kompetensen om hur man kan agera i de sociala medierna och vilka förutsättningar som krävs för det.

Övergripande mål

Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk

Långsiktiga ANDT-politiska mål

1	2	3	4	5	6	7
Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska	Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak	Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska	Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika dopningsmedel eller tobak ska successivt minska	Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet	Antalet döda och skadade p.g.a. sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning eller tobak ska minska	En folkhälsobaserad och restriktiv syn på ANDT inom EU och internationellt
Prioriterade mål under femårsperioden	Prioriterade mål under femårsperioden	Prioriterade mål under femårsperioden	Prioriterade mål under femårsperioden	Prioriterade mål under femårsperioden	Prioriterade mål under femårsperioden	Prioriterade mål under femårsperioden
<p>En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>En effektiv brottsbekämpning av illegal handel</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>En effektiv bekämpning av illegal försäljning via digitala medier</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>En fungerande lokal och regional samverkan och samordning mellan ANDT-förebyggande och brottsförebyggande arbete</p>	<p>Färre barn ska födas med skador orsakade av alkohol, narkotika, dopning och tobak</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas ändamålsenligt stöd</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Ökad kunskap om marknadsföring av alkohol och tobak via digitala medier, samt marknadsföringens effekter på konsumtionen</p>	<p>Minska nyrekrytering till narkotika- och dopningsmissbruk</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Utveckla metoder för att barn och ungdomar inte ska börja använda tobaksprodukter</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten och minska alkoholkonsumtionen</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>En hälsofrämjande skola</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Ett ökat deltagande av föräldrar, idéburna organisationer och näringsliv i det förebyggande arbetet</p>	<p>Hälso- och sjukvårdens arbete med att förebygga ANDT-relaterad ohälsa ska utvecklas</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Minskat riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol bland studenter och bland unga vuxna med psykisk ohälsa</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Förutsättningarna för tandvården att arbeta med tobaksprevention bör öka</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Förutsättningarna att i ett tidigt skede kunna uppmärksamma och åtgärda ANDT-problem i arbetslivet bör förbättras</p>	<p>Tillgång till kunskapsbaserade vård- och stödinsatser ska öka</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>En tydligare och mer ändamålsenlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen för missbruks- och beroendevården ska uppnås</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Regionala och lokala skillnader i kvalitet, tillgänglighet och resultat ska minska</p>	<p>Antalet döda och skadade i trafiken p.g.a. alkohol och andra droger ska minska</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Antalet döda och skadade p.g.a. alkohol- narkotika- och dopningsrelaterat våld ska minska</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Dödligheten bland ungdomar och unga vuxna p.g.a. alkoholförgiftningar och experimenterande med droger ska minska</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Medvetenheten i hela befolkningen om ANDT-användningens effekter på hälsan bör öka</p>	<p>Aktivt verka för att FN-konventioner på narkotikaområdet efterlevs</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Aktivt verka för att EU:s och WHO:s strategier avseende alkohol och hälsa genomförs</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>Aktivt verka för att WHO:s ramkonvention om tobakskontroll efterlevs</p> <ul style="list-style-type: none"> • <p>En ökad samordning och prioritering av det nordiska samarbetet inom ANDT-området</p>

Bilaga 2: Arbetsgruppen för ANDT i Stockholms län

Februari 2011

Jonas Melinder, Länsstyrelsen

Kaisa Snidare, Länsstyrelsen

Suzanne Bengtsson, Länsstyrelsen

Jan-Olof Tidbeck, Länsstyrelsen

Patrick Widell, Polismyndigheten i Stockholms län

Kerstin Damström Thakker, Karolinska Institutets

folkhälsokademi på uppdrag av Stockholms läns landsting

Mårten Åhström, Karolinska Institutets folkhälsokademi, på
uppdrag av Stockholms läns landsting

Susanne Unger, Karolinska Institutets folkhälsokademi, på
uppdrag av Stockholms läns landsting

Anna Mattson, Stockholms stads utvecklingsenhet

Carina Cannertoft, Stockholms stads utvecklingsenhet

Håkan Leifman, STAD, på uppdrag av Stockholms läns landsting

Hans Östman, Tullverket

Dessutom har följande personer bidragit till underlag till
handlingsplanen:

Rosaria Galanti, Karolinska Institutets folkhälsokademi på
uppdrag av Stockholms läns landsting

Berndt Nilsson, Polismyndigheten i Stockholms län

Bilaga 3: Aktivitetsplan 2011

Insats	Beskrivning (vad /hur)	Insatsmål (mätbart)	Ansvar
Spridning av nationell ANDT-strategi och stöd för utformning av lokalt arbete	Regional spridningskonferens	Representanter från samtliga kommuner i länet, landstinget, idéburna organisationer och berörda myndigheter ska delta	LST ¹⁸ huvudansvarig, övriga deltar i spridning av inbjudan samt presenteras
	Info om nationell ANDT-strategi samt effektivt förebyggande arbete till ledningsgrupp i ett urval kommuner och tilläggs paket enligt önskemål	Minst 15 kommunledningar/ styrgrupper ska få del av preventionsutbildningen	LST ansvariga för spridning av erbjudande
	Uppföljning av om kommunerna uppskattat prev.utb och om processen kring det förebyggande arbetet gått framåt	Samtliga besökta kommuner ska vara nöjda eller mycket nöjda med prev.utb. Samtliga besökta kommuner ska vara i en aktiv process kring de förebyggande frågorna.	LST huvudansvar för genomförande av prev.utb., alla aktörer delaktiga i utb. vid behov KFA ¹⁹ ansvariga för uppföljning prev.utb.
Stimulera kommunerna till lokal spridning och uppföljning av strategin	Nationella strategin ska ha lyfts till politisk nivå i samtliga kommuner i länet	LST ansvariga för lokal spridning av strategin	

¹⁸ LST= Länsstyrelsen

¹⁹ KFA = Karolinska Institutets folkhälsoakademi

Insats	Beskrivning (vad /hur)	Insatsmål (mätbart)	Ansvar
Kartläggning/ omvärldsbevakning	Genom bearbetning, sammanställning och analys av befintliga data se till att följa utvecklingen samt att föra ut resultat på ett tydligt och pedagogiskt sätt. Syftet är att underlätta planering och prioritering av lokala och regionala insatser. <ul style="list-style-type: none"> • Folkhälsoenkäten • Stockholmsenkäten • Monitorundersökningen 	Sammanställningar och analyser ska delges kommunala representanter genom skriftliga sammanställningar, presentationer och webbaserade verktyg.	KFA och STAD ansvarar för underlag, bearbetning och analys med hjälp av övriga Alla har ansvar för spridning av resultaten.
Uppföljning av lokala samverkansformer	Uppföljning av hur länets chefsamråd kopplade till polismästartriktiken fungerar och hur det lokala och regionala arbetet påverkas av de samverkansöverenskommelser som träffas där. Syftet är att optimera arbetet. Upphandlas av extern part som studie. Spridning av erfarenheterna från ovanstående uppföljning.	En rapport som beskriver styrkor och svagheter samt identifierar utvecklingsområden uppmärksammade av verksamma på olika nivåer bland relevanta aktörer ska tas fram. Återkoppling till chefsamråden.	Länsstyrelsen föreslår upplägg samt upphandlar genomförare och förankrar i kommunerna. Polisen förankrar i chefsamråden.
Forum för erfarenhetsutbyte	Nätverksträffar för kommunala preventionssamordnare, alkoholhandläggare, tobakshandläggare och brottsförebyggande poliser ska anordnas minst 4 ggr.	Dokumentation om antal nätverksträffar och teman för träffarna.	Preventionssamordnare: LST, KFA och Stockholms stad ansvar Tillsynshandläggare: LST Brottsförebyggande poliser: Polisen
	Metodseminarium ska anordnas för kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte.	Minst tre metodseminarier ska genomföras.	Polisen och LST är huvudansvariga.

Insats	Beskrivning (vad /hur)	Insatsmål (mätbart)	Ansvar
Utveckling av näringens egenkontroll (AAS)	Spridning av metoder som inkluderar egentillsyn, samordnad tillsyn och utbildning i alkoholfrågor. Nätverksträffar för erfarenhetsutbyte med kommun, polis och restaurangbranschen.	Näringsidkare med serveringstillstånd i alla länets kommuner ska erbjudas minst ett utbildningstillfälle/år. Uppföljning genom kommunmöten och Länsrapport.	LST, STAD, polisen, länets kommuner och branschen genom HRF.
Ansvarsfull tillståndsgivning (ATG)	Utbildning i Ansvarsfull tillståndsgivning till beslutande politiker i länets kommuner vid efterfrågan	Genomförd ATG-utbildning i minst tio kommuner, gärna i de kommuner där LST genomfört tillsyn.	LST, polisen, STAD, respektive kommuner
Utveckling av metod motsvarande AAS på tobaksområdet	Utveckling och utvärdering av metod samt spridning av metoden till länets kommuner, polisen och tobaksbranschen	Ett utvecklingsarbete ska ha påbörjats under året.	LST tar fram underlag till metod Övriga ansvarar för spridning av metoden
Struktur för överlämnande av information och samverkan mellan polis och kommun gällande tobakstillsyn	Frågan lyfts vid kommunbesök och ovan nämnda preventionsutbildningar i kommunerna. Erfarenhetsutbyte.	Tydlig reglering av samarbete, ansvarfördelning och informationsflöde mellan kommunala aktörer och polismyndigheten. Uppföljning av chefsamråden.	Polisen: Genom sin egen organisation finna fungerande former för detta Länssamarbetsgruppen i samband med preventionsutbildningarna

Insats	Beskrivning	Insatsmål	Ansvar
Kartläggningar om unga och tobak	Ungdomsenkät på gymnasiet i 12 kommuner och 3 stadsdelar (1 500 enkäter) om ungas tillgänglighet till tobak och attityder i tobaksfrågan. Undersökning av förekomst av rökning på skolgårdarna i länets grund- och gymnasieskolor på skoltid enligt uppgifter från skolsköterskor.	Resultaten av undersökningarna ska sammanställas, återkopplas till kommunerna och kommuniceras i media.	LST, KFA och medverkande kommuner och stadsdelar (Ungdomsstudien) Tullverket: Bistå med underlag och fakta kring illegal handel med tobak
Effektiv brottsbekämpning av illegal handel genom regional samverkan	Minska försäljning av illegal tobak genom samverkan och samordning av insatser mellan olika aktörer i länet.	Samarbetet i den regionala samverkansgruppen mot illegal tobak ska ha tydliggjorts och formaliserats.	LST är sammankallande och Polisen, Tullverket, Skatteverket och Stockholms stad är medverkande.
Kommunikationsinsats för att minska utköp av alkohol till minderåriga	Ansökan om medel för förstudie med målgruppsanalys kring unga vuxna som köper ut/låter bli att köpa ut alkohol till minderåriga. Förstudien ska utgöra underlag för kommande metodutveckling.	En ansökan om medel för förstudie ska ha tagits fram och skickats in till FHI ²⁰ senast den 31 mars 2011.	LST skriver ansökan med stöd av övriga i länssamarbetsgruppen samt länsstyrelserna i Västra Götaland och Skåne.
Metodutveckling cannabisprevention	Fortsätta diskussioner om hur det cannabisförebyggande arbetet i länet kan utvecklas.	Förslag på insatser för cannabisprevention ska tas fram till kommande regional handlingsplan.	Länssamarbetsgruppen i samverkan med andra aktörer, ex kommuner.
Tidig upptäckt och rådgivning inom primärvården	Fortsätta utbildningsinsatser för personal inom primärvården		Stockholms läns landsting

²⁰ FHI = Statens folkhälsoinstitut

Insats	Beskrivning (vad /hur)	Insatsmål (mätbart)	Ansvar
Minskad alkoholkonsumtion på högskolor och universitet	Förebyggande arbete på Stockholms universitet, Karolinska Institutet och Södertörns högskola genom utbildning i Ansvarsfull alkoholserving.	Dokumentation av genomförda utbildningsinsatser i Ansvarsfull alkoholserving.	STAD är ansvarig i samarbete med Stockholm stad, universitet och högskolor samt Studenthälsan.
Försöksverksamhet med sociala insatsgrupper	Försöksverksamhet med sociala insatsgrupper för att minska nyrekrytering av unga till, och avhopp från, kriminella nätverk.		Polisen i samarbete med berörda kommuner m fl.
Uppföljning av Kronobergs-modellen	Uppföljning av implementeringen av metoden, både på kommunal och polisiär nivå. Syftet är att optimera metoden genom att stärka samarbetet mellan huvudmännen.	En rapport som beskriver styrkor och svagheter samt identifierar utvecklingsområden uppmärksammade av verksamma på olika nivåer bland relevanta aktörer ska tas fram.	Polisen och LST
SMADIT	Utveckling och spridning av SMADIT	Fler kommuners socialtjänst ska vara involverade i SMADIT-arbetet En revidering av samverkansplanen (kallad förvaltningsplanen) för SMADIT i Stockholms län ska ha påbörjats under 2011	Trafikverket, polisen, landstinget, LST m fl.